

Mateusz Brzeziński
Wojciech Kiełbasiński

Sponsorowanie klubów sportowych przez spółki z udziałem Skarbu Państwa jako pomoc publiczna¹

Wstęp

Sponsoring stał się powszechną metodą promocji. Wspieranie osób czy też podmiotów, które cieszą się powszechnym uznaniem przynosi wymierne korzyści dla sponsorującego. Dlatego też szczególnie dużym zainteresowaniem cieszy się sponsoring w sporcie. O pozytywny wizerunek w ten sposób zabiegają nie tylko podmioty prywatne, bowiem częstym zjawiskiem w Polsce jest wspieranie klubów sportowych przez spółki, w których udział posiada Skarb Państwa. Zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 25 czerwca 2010 roku o sporcie², klub sportowy działa jako osoba prawna. Należy również zaznaczyć, iż w skład ligi zawodowej w grach zespołowych wchodzi wyłącznie kluby sportowe działające jako spółki akcyjne lub spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Nie ulega wątpliwości, że podmioty te obok podejmowania starań o jak najlepsze osiągnięcia sportowe, prowadzą działalność gospodarczą, co w wymierny sposób przekłada się na ich kondycję finansową oraz pozycję w sportowej hierarchii. Poprzez fakt sponsorowania wybranych klubów sportowych przez spółki kontrolowane przez Skarb Państwa, może dochodzić do naruszenia konkurencji, która jest wartością prawnie chronioną, zarówno w prawodawstwie krajowym jak i europejskim. Wspieranie wybranych przedsiębiorców ze środków publicznych może ograniczać działania konkurentów z tej samej branży. W generującej tak duże przychody branży, jaką niewątpliwie jest sport, takie zagadnienie jak możliwość występowania niedozwolonej pomocy publicznej nie może być lekceważone. Artykuł skupia się na ukazaniu przesłanek, które decydują o występowaniu pomocy publicznej niezgodnej z rynkiem wewnętrznym w zestawieniu z aktualnymi działaniami spółek z udziałem skarbu państwa, które zaangażowane są w sponsorowanie polskich klubów sportowych.

Należy zaznaczyć, iż zgodnie z Dyrektywą Komisji z dnia 16 listopada 2006 roku w sprawie przejrzystości stosunków finansowych między państwami członkowskimi

---

¹ W artykule wykorzystano fragmenty pracy magisterskiej „Pomoc publiczna w sporcie” autorstwa mgra Wojciecha Kiełbasińskiego, napisanej pod kierunkiem dr hab. Marka Kolasińskiego, prof. UMK, obronionej w dniu 8 czerwca 2018 roku na UMK w Toruniu.

² Dz. U. z 2018 r. poz. 1263.

a przedsiębiorstwami publicznymi, a także w sprawie przejrzystości finansowej wewnątrz określonych przedsiębiorstw za przedsiębiorstwo publiczne uznaje się każde przedsiębiorstwo, na które władze publiczne mogą, bezpośrednio lub pośrednio, wywierać dominujący wpływ z racji bycia jego właścicielem, posiadania w nim udziału kapitałowego lub ze względu na zasady, które nim rządzą.

Przepisy odnoszące się do pomocy publicznej w Unii Europejskiej sformułowane zostały w sposób bardzo ogólny. Jest to świadomy zabieg prawodawcy sprawiający, iż znaczącą rolę w tym zakresie posiada orzecznictwo oraz doktryna. O pomocy publicznej traktuje art. 107 TFUE. W traktacie nie zawarto definicji pomocy publicznej, dlatego też może ona być interpretowana szeroko. Może ona przybrać postać dotacji, subwencji, ulg podatkowych, opłat lub innych danin publicznych, objęcia akcji w podwyższonym kapitale zakładowym czy też zakupu towarów lub usług po cenach wyższych niż oferowane na rynku³. Jednakże pomocą publiczną nie będą środki o charakterze ogólnym, które nie faworyzują konkretnych przedsiębiorstw czy też sektorów gospodarki. Państwa członkowskie stosując takie środki będą oddziaływać na handel na rynku wewnętrznym, jednak nie będą one objęte zakresem przedmiotowym art. 107 TFUE⁴.

Jednym z priorytetów Unii Europejskiej jest dbanie o utrzymanie wolnej konkurencji na rynku wewnętrznym pomiędzy przedsiębiorcami. Przy czym nie stanowi ona celu samego w sobie bowiem zgodnie ze słowami Rzecznika Generalnego Yves'a Bota „konkurencja we wspólnotowym porządku prawnym nie stanowi celu samego w sobie. Jest to narzędzie umożliwiające osiągnięcie celów założonych przez Wspólnotę Europejską (...). Wolna konkurencja wspiera harmonijny rozwój działalności gospodarczej i zatrudnienia, a w konsekwencji podwyższa poziom i jakość życia obywateli Unii Europejskiej, jako że, jeśli jest uczciwa, zapewnia postęp technologiczny i poprawia jakość usługi lub produktu, gwarantując jednocześnie obniżenie kosztów. Przynosi ona zatem korzyść dla konsumentów, ponieważ mogą oni dzięki temu cieszyć się produktami lub usługami wyższej jakości po lepszej cenie”⁵. Dlatego też w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej zawarto wiele regulacji dotyczących ochrony konkurencji. Przede wszystkim należy wskazać, że zgodnie z art. 3 ust.1 pkt b Unii przysługuje wyłączna kompetencja między innymi w ustanawianiu reguł konkurencji niezbędnych do funkcjonowania rynku wewnętrznego. Kluczowe regulacje znajdują się jednak w tytule siódmym Traktatu, który dotyczy wspólnych reguł w dziedzinie konkurencji, podatków i zbliżenia ustawodawstw.

³ Z. Snażyk, A. Szafrąński, *Publiczne prawo gospodarcze*, Warszawa 2017, s. 260.

⁴ A. Wróbel, K. Kowalik-Bańczyk, M. Szwarz-Kuczer (red.), *Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. T.2 (Art. 90–222)*, Warszawa 2012, s. 427.

⁵ Opinia rzecznika generalnego przedstawiona w dniu 17 grudnia 2009 r. w sprawie C–203/08 *The Sporting Exchange Ltd przeciwko Minister van Justitie* i sprawie C–258/08 *Ladbrokes Betting & Gaming Ltd, Ladbrokes International Ltd przeciwko Stichting de National Sporttotalisator*.

Kluby sportowe jako beneficjenci pomocy publicznej

Zgodzić należy się z twierdzeniem B. Rischka-Słowik, iż do dziś pozostaje aktualne stwierdzenie Trybunału Sprawiedliwości, że „z uwagi na cele Wspólnoty uprawianie sportu jest dziedziną, która jest objęta prawem wspólnotowym w zakresie, w jakim stanowi działalność gospodarczą w rozumieniu art. 2 TWE”⁶. Podejście to nie zostało zmienione po wejściu w życie Traktatu Lizbońskiego. Kluby sportowe prowadzą działalnością zarobkową w postaci sprzedaży biletów, gadżetów klubowych, czy też usług reklamowych. Rywalizują również w zakresie pozyskiwania sponsorów oraz uzyskują przychody ze sprzedaży praw do transmisji. Wyjątek stanowią kluby sportowe funkcjonujące jako stowarzyszenia nieprowadzące działalności gospodarczej⁷. Biorąc pod uwagę powyższe wskazania należy stwierdzić, iż kluby sportowe bez wątplenia należy traktować jako prowadzące działalność gospodarczą przedsiębiorstwa. Do klubów sportowych należy stosować przepisy odnoszące się do pomocy publicznej. Potwierdzenie odnajdujemy w decyzji Komisji w sprawie środków przyznanych przez Włochy na rzecz zawodowych klubów sportowych⁸. Kluby sportowe spełniają również przesłankę zakłócenia konkurencji i wpływu na wymianę handlową pomiędzy państwami członkowskimi. Komisja Europejska już w 2005 roku w sprawie środków przyznanych przez Włochy na rzecz zawodowych klubów sportowych stwierdziła, że co najmniej niektóre z klubów sportowych prowadzą część działalności gospodarczej na rynkach międzynarodowych. Środek pomocy może mieć wpływ na wewnątrzwspólnotową wymianę handlową, gdyż na rynkach tych obecne są także kluby sportowe i inne podmioty gospodarcze z państw członkowskich. Potwierdzono to również w kolejnych decyzjach Komisji⁹. Komisja w swoich orzeczeniach zauważa, iż sponsoring, zysk z praw do transmisji oraz działalność marketingowa to źródła przychodów, o które kluby rywalizują między sobą na rynku krajowym i międzynarodowym. Wraz ze zwiększeniem środków na działalność klubu wzrasta możliwość pozyskania lepszych piłkarzy, a co za tym idzie osiągnięcia sukcesu w krajowych i międzynarodowych rozgrywkach.

⁶ B. Rischka-Słowik, *Konstytucja sportu w Unii Europejskiej*, Warszawa 2014, s. 137.

⁷ Tamże, s. 368.

⁸ Zob. Decyzja Komisji z dnia 22 czerwca 2005 r. w sprawie środków przyznanych przez Włochy na rzecz zawodowych klubów sportowych (Decreto salva calcio), sygn. 2006/898/WE.

⁹ Zob. np. Decyzja Komisji (UE) 2017/365 z dnia 4 lipca 2016 r. w sprawie pomocy państwa SA.36387 (2013/C) (ex 2013/NN) (ex 2013/CP) wdrożonej przez Hiszpanię na rzecz Valencia Club de Fútbol Sociedad Anónima Deportiva, Hércules Club de Fútbol Sociedad Anónima Deportiva oraz Elche Club de Fútbol Sociedad Anónima Deportiva, Dz. U. L 55 z 2.3.2017, str. 12–37; Decyzja Komisji (UE) 2016/2393 z dnia 4 lipca 2016 roku w sprawie pomocy państwa SA.33754 (2013/C) (ex 2013/NN) wdrożonej przez Hiszpanię na rzecz Real Madrid CF, Dz. U. L 358 z 29.12.2016, s. 3–24.

Dane dotyczące sponsorowania polskich klubów sportowych przez spółki z udziałem Skarbu Państwa

Spółki, których udziałowcem jest Skarb Państwa chętnie angażują się we wspieranie klubów sportowych. Wartość aktywności wskazanych podmiotów w zakresie obszaru sponsoringu sportowego stanowiła w 2012 roku niecałe 13% wartości całego rynku w Polsce. W skali roku była to kwota ponad 300 mln zł¹⁰. Udział poszczególnych spółek w sponsorowanie klubów sportowych w 2012 roku przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Sponsorowanie klubów sportowych przez spółki z udziałem Skarbu Państwa.

Dyscyplina	Sponsoring
Piłka Nożna	KGHM Polska Miedź S.A. – Zagłębie Lubin Polski Koncern Naftowy Orlen S.A. – Wisła Płock PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. – GKS Bełchatów Tauron Polska Energia S.A. – Śląsk Wrocław
Siatkówka	Jastrzębska Spółka Węglowa S.A. – Jastrzębski Węgiel Grupa Lotos S.A. – Lotos Trefl Gdańsk KGHM Polska Miedź S.A. – MKS Cuprum Lubin PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. – Skra Bełchatów, Atom Trefl Sopot Tauron Polska Energia S.A. – Enion Energia Dąbrowa Górnicza
Żużel	Grupa Lotos S.A. – Lotos Wybrzeże Gdańsk PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. – Marma Rzeszów Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A.; grupa kapitałowa – Unia Tarnów, GKS Wybrzeże, Falubaz Zielona Góra Tauron Polska Energia S.A. – Tauron Azoty
Piłka Ręczna	KGHM Polska Miedź S.A. – MKS Zagłębie Lubin, Siódemka Legnica, Chrobry Głogów PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. – SPR Lublin Tauron Polska Energia S.A. – Tauron Stal Mielec
Koszykówka	Energa S.A. – Czarni Słupsk Grupa Lotos S.A. – Lotos Gdynia PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. – Turów Zgorzelec Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A.; grupa kapitałowa – Trefl Sopot

Źródło: Raport Deloitte, Sponsoring – podstawowy instrument marketingu sportowego; Analiza rynku sponsoringu sportowego w Polsce z uwzględnieniem działalności spółek z udziałem Skarbu Państwa, Grudzień 2012 r., s. 38.

¹⁰ Zob. Raport Deloitte, Sponsoring – podstawowy instrument marketingu sportowego; Analiza rynku sponsoringu sportowego w Polsce z uwzględnieniem działalności spółek z udziałem Skarbu Państwa, Grudzień 2012 r., s. 31.

W roku 2017 wartość netto rynku sponsoringu w Polsce wyniosła 870000000 zł¹¹. Należy zaznaczyć, iż wśród wskazanych top 20 marek pod względem wydatków na zakup praw sponsoringowych znalazły się spółki, których udziałowcem jest Skarb Państwa¹². Są to:

- Totalizator Sportowy Sp. z o.o. – udział Skarbu Państwa 100%
- Krajowa Spółka Cukrowa S.A. – udział Skarbu Państwa 79%
- Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. – udział Skarbu Państwa 71%
- PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. – udział Skarbu Państwa 57%
- Grupa Lotos S.A. – udział Skarbu Państwa 53%
- Enea S.A. – udział Skarbu Państwa 51%
- Energa S.A. – udział Skarbu Państwa 51%
- Grupa Azoty S.A. – udział Skarbu Państwa 32%
- KGHM Polska Miedź S.A. – udział Skarbu Państwa 31%
- Tauron Polska Energia S.A. – udział Skarbu Państwa 30%
- Polski Koncern Naftowy Orlen S.A. – udział Skarbu Państwa 27%

Wskazane podmioty działalność sponsoringową opierają na dobrych praktykach w zakresie prowadzenia działalności sponsoringowej przez spółki z udziałem Skarbu Państwa¹³. Dowiadujemy się z nich, iż przedsięwzięcia sponsoringowe mogą być realizowane w obszarze sportu profesjonalnego, w tym działań realizowanych przez polskie związki sportowe, ligi zawodowe i kluby sportowe, Polski Komitet Olimpijski, Polski Komitet Paraolimpijski oraz sportowców indywidualnych, Zwraça się również wagę na wychowanie fizyczne, sport dzieci i młodzieży, sportu akademicki, sport dla wszystkich oraz sport osób niepełnosprawnych. W dokumencie znajdują się rekomendacje szczegółowe dotyczące prowadzenia działalności sponsoringowej sportu profesjonalnego. Zgodnie z nimi warunkiem wsparcia w ramach działań sponsoringowych sportu profesjonalnego jest wskazanie przez zarząd spółki rzeczywistych i wymiernych korzyści wynikających z partycypowania w jego finansowaniu. Wskazane działania wymagają ze strony zarządu analizy efektywności. W związku z tym powinien zostać przygotowany plan takich przedsięwzięć, który w sposób wymierny określa efektywność takich inicjatyw szacując z jednej strony koszty ich podjęcia, a z drugiej efekty polegające na odbiorze medialnym, wzroście rangi marki, zysku ze sprzedaży, czy też wzroście wartości firmy dzięki wykorzystaniu np. logo klubu sportowego. Przy tworzeniu planu przedsięwzięcia zarząd powinien dysponować i przedstawić profesjonalną analizę rynku medialnego, w tym analizę efektywności działalności sponsoringowej w kontekście kosztów dotarcia do odbiorców. Bardzo istotne jest zastrzeżenie, iż spółka z udziałem Skarbu Państwa nie powinna

---

¹¹ Zob. Raport Rynek Sponsoringu Sportowego 2018, autor: Sponsoring Insight research & consulting, <http://sponsoringinsight.pl/raport/raport-rynek-sponsoringu-sportowego-w-polsce-2018>.

¹² Stan na dzień: 14.04.2018 r.

¹³ Zob. Dobre praktyki w zakresie prowadzenia działalności sponsoringowej przez spółki z udziałem Skarbu Państwa, <https://www.msp.gov.pl/download/2/12480/Dobrepraktykisponosoringotwarta.pdf>.

sponsorować klubu sportowego wspieranego przez inną spółkę z udziałem Skarbu Państwa bądź podmiot prowadzący działalność konkurencyjną. Wyjątkiem jest sytuacja, która nie wpływa negatywnie na stan rzeczywistych i wymiernych korzyści wynikających ze sponsorowania.

Wniosek o udostępnienie informacji publicznej przez spółki z udziałem Skarbu Państwa

Brak konkretnych danych uniemożliwia dokładną analizę wsparcia udzielanego przez spółki z udziałem Skarbu Państwa polskim klubom sportowym. W odpowiedzi na wniosek o udzielenie informacji publicznej PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. wskazała, iż umowy sponsoringowe zawarte z poszczególnymi klubami zawierają klauzule poufności. Jednocześnie podkreślono, iż działalność sponsoringowa wskazanego podmiotu nie stanowi pomocy publicznej, a tym samym nie podlega obowiązkowi notyfikacji Komisji Europejskiej¹⁴. Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo po nieuzasadnionym dwukrotnym wezwaniu do uzupełnienia braku formalnych wniosku¹⁵ wezwało do wykazania szczególnej istotności dla interesu publicznego przetworzenia informacji publicznej. Po przesłaniu odpowiedzi decyzją nr 3/2018 spółka odmówiła udostępnienia informacji publicznej. Wskazano, iż co prawda podmiot posiada dokumenty, które potencjalnie stanowią źródło wnioskowanych informacji, jednakże nie są one gotowe do niezwłocznego udostępnienia. W związku z tym stanowią one informacje przetworzone. W ich opinii we wniosku nie wykazano szczególnej istotności interesu publicznego. Brak zapewnienia o realnym wykorzystaniu informacji w celu ochrony interesu publicznego lub usprawnienia funkcjonowania organów państwa zdecydował o odmowie przekazania wnioskowanych danych. Inaczej do sprawy podeszła spółka Lotos S.A., która poinformowała o tym, iż zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Energii wydatki spółek Skarbu Państwa na sponsoring nie mogą w skali danego roku przekraczać 0,2% przychodów ze sprzedaży osiągniętych w roku poprzednim. Podmiot poinformowała, iż w pełni przestrzega tych wytycznych. Wskazano jednak, iż nie podawane są do publicznej informacji kwoty wynikające z umów sponsoringowych. W opinii spółki świadczenia wynikające z umów sponsoringowych zawieranych przez Grupę LOTOS S.A. m.in. z klubami sportowymi, nie spełniają przesłanek do uznania, iż dochodzi do udzielenia pomocy publicznej.

¹⁴ Informacje uzyskane na podstawie ustawy z dnia 6 września 2001 roku o dostępie do informacji publicznej, Dz. U. z 2016 r., poz. 1764.

¹⁵ Spółka najpierw wystąpiła drogą mailową o wskazanie dokładnego adresu, a następnie o przesłanie wniosku z własnoręcznym podpisem. Należy jednak wskazać, że postępowanie w sprawie udostępnienia informacji publicznej jest w pełni odformalizowane, zob. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 22 marca 2018 r., sygn. akt I OSK 2453/16; wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie z dnia 20 kwietnia 2018 r., sygn. akt II SAB/Kr 34/18.

Warunki stwierdzenia istnienia niezgodnej z rynkiem wewnętrznym pomocy publicznej przyznanej przez spółki z udziałem Skarbu Państwa

Przepisy dotyczące pomocy przyznawanej przez państwo lub z szeroko rozumianych zasobów państwowych znajdują się w sekcji drugiej tytułu siódmego TFUE. W tym kontekście należy mówić o pomocy państwa, które interweniuje w celu korygowania niedoskonałości rynku¹⁶. Wsparcie jest uznawane za niedozwoloną pomoc publiczną, jeżeli spełnia kumulatywnie następujące warunki, określone w art. 107 TFUE¹⁷.

Oznacza to, iż zakwalifikowanie określonych korzyści jako pomoc w rozumieniu art. 107 TFUE musi spełniać jednocześnie dwa warunki, a mianowicie zostać przyznane bezpośrednio lub pośrednio z zasobów państwowych, oraz musi istnieć również możliwość przypisania ich państwu¹⁸.

Przyznanie pomocy przez państwo lub z zasobów państwowych

Oдноśnie do pierwszego kryterium praktyką orzecniczą jest, że nie przeprowadza się rozróżnienia, czy pomoc została bezpośrednio przyznana przez państwo, czy też została przyznana przez podmioty publiczne lub prywatne utworzone przez państwo w celu administrowania pomocą. Do kręgu takich podmiotów, które mogą udzielić pomocy zalicza się zatem także takie, które nie sprawują władzy na szczeblu centralnym, regionalnym bądź samorządowym, lecz są samodzielnymi podmiotami o charakterze publicznym oraz prywatnym¹⁹. Do podmiotów o charakterze publicznym należeć będą często przedsiębiorstwa publiczne, które wykonują funkcje przekazane przez państwo, korzystając ze środków publicznych i wykonując usługi o charakterze powszechnym²⁰. Konsekwencją takiego założenia jest stwierdzenie, że przedmiotowe środki udzielane przez państwo nie muszą znajdować się trwale w posiadaniu skarbu państwa, aby zakwalifikować je jako zasoby państwowe. Wystarczy spełnienie przesłanki, zgodnie z którą środki te znajdują się stałe pod kontrolą publiczną, w dyspozycji władzy (tak wyrok w sprawie C-83/98 Francja v Ladbroke Racing i Komisja). Oдноśnie do drugiego kryterium zasadą jest, że aby mówić o przypisywalności określonego środka do danego państwa, nie wystarczy, aby został on podjęty przez przedsiębiorstwo publiczne kontrolowane przez państwo. Nie ma w takim przypadku domniemania korzystania z kompetencji kontrolnych przez państwo wobec przedsiębiorstwa i wywierania dominującego

¹⁶ A. Wróbel (red.), dz. cyt., s. 427.

¹⁷ Z. Szażyk, A. Szafranski, dz. cyt., s. 259.

¹⁸ Zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 16 maja 2002 roku w sprawie C-482/99 Francja przeciwko Komisji (Stardust), ECLI:EU: C:2002:294.

¹⁹ I. Pastuła, A. Werner, *Pomoc publiczna*, Warszawa 2006, s. 49–50.

²⁰ Tamże.

wpływu na jego działania, nawet jeżeli państwo ma taką faktyczną możliwość²¹. Aby zbadać, czy dany środek pomocowy może być przypisany państwu, wykorzystywane są następujące wskaźniki:

- integracja przedsiębiorstwa publicznego w ramach struktur administracji publicznej;
- charakter jego działalności i prowadzenie jej na rynku w normalnych warunkach konkurencji z przedsiębiorcami prywatnymi;
- status prawny przedsiębiorstwa (przez pryzmat jego podlegania prawu publicznemu lub prywatnemu prawu spółek);
- stopień intensywności kontroli wykonywanej przez władze publiczne nad przedsiębiorstwem;
- inne uwarunkowania, które wskazują na udział władz publicznych w przyjęciu danego środka lub na nieprawdopodobieństwo braku ich udziału²².

Sprzymianie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórym towarów (selektywny charakter)

Zakres udzielanej pomocy zgodnie z przepisem dotyczy wsparcia udzielanego „niektórym przedsiębiorstwom” bądź sprzyjającego „produkcji niektórych towarów”. Cecha selektywności oznacza, że udzielone wsparcie, aby mogło zostać uznane za pomoc publiczną ma dotyczyć tylko wybranego przedsiębiorcy (charakter indywidualny) bądź grupy przedsiębiorstw (charakter generalny)²³. W przypadku stosowania środków natury ogólnej realizujących określoną politykę ekonomiczną, nie będzie zachodzić cecha selektywności, a przepis art. 107 ust.1 nie znajdzie zastosowania. Jak wskazuje się w literaturze²⁴ granica między pomocą o charakterze ogólnym, a niedozwoloną pomocą selektywną jest bardzo płynna, co powoduje problemy w praktyce funkcjonowania Komisji Europejskiej i Trybunału Sprawiedliwości. Stosowanie omawianego przepisu raczej nie powoduje wątpliwości w przypadku, gdy pomoc ma charakter zindywidualizowany. Kłopoty interpretacyjne pojawiają się, gdy pomoc ma charakter generalny, bowiem państwom członkowskim nie jest łatwo wykazać, że udzielana przez nich pomoc nie ma charakteru selektywnego. Jak zostało wskazane w sprawie CETM przeciwko Komisji, z samego faktu, że środek nie ogranicza się do z góry określonego zakresu przedsiębiorstw i jest przyznawany według obiektywnych kryteriów, nie można wyprowadzić wniosku, że nie jest on selektywny²⁵.

²¹ Zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 16 maja 2002 roku w sprawie C-482/99 Francja przeciwko Komisji (Stardust), ECLI:EU: C:2002:294.

²² A. Wróbel (red.), dz. cyt., s. 443.

²³ Z. Szażyk, A. Szafranski, dz. cyt., s. 262.

²⁴ I. Pastuła, A. Werner, dz. cyt., s. 56.

²⁵ Zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 29 września 2000 roku w sprawie T-55/99 CETM przeciwko Komisji ECLI:EU: T:2000:223.

Wpływ na wymianę handlową między państwami członkowskimi oraz zakłócenie lub groźba zakłócenia konkurencji (antykonkurencyjny charakter)

Niedopuszczalna jest pomoc, która jednocześnie:

- zakłóca bądź może zakłócić konkurencję na wspólnym rynku;
- wpływa na handel między państwami członkowskimi

W przytoczonym orzeczeniu Włochy przeciwko Komisji (173/73), stwierdzone zostało, że jeżeli dany środek ma wpływ na handel między państwami członkowskimi, to nieuchronnie zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji²⁶. Zakłócenie to może mieć również charakter potencjalny. Praktyka orzecznicza wypracowała domniemanie, według którego przyznanie korzyści danemu beneficjentowi wzmacnia jego pozycję względem konkurentów i skutkuje zakłóceniem konkurencji. Takie działanie będzie mieć również wpływ na wymianę handlową między państwami członkowskimi, jeżeli pomoc publiczna wzmacnia pozycję danego przedsiębiorstwa w zestawieniu z innymi przedsiębiorstwami, które konkurują na rynku wewnętrznym. Komisja coraz częściej odnosi się do tego kryterium.

Udzielanie pomocy na warunkach korzystniejszych niż oferowane na rynku

Uznanie wsparcia państwa za pomoc publiczną wymaga, aby oferowana pomoc była korzystniejsza niż ta, którą mogłyby zaoferować podmioty prywatne²⁷. Możliwość udzielenia pomocy przez państwo będzie zatem uzależniona od kryterium prywatnego inwestora działającego w warunkach gospodarki rynkowej. Oznacza to, że udzielenie pomocy przez państwo musi być oceniane przez rozważenie postawy, jaką w momencie przyznawania kwestionowanych środków przyjąłby prywatny inwestor działający w normalnych warunkach rynkowych, z uwzględnieniem dostępnych w tej dacie informacji i przewidywalnego rozwoju rynku²⁸. *A contrario* niedopuszczalne jest zatem dokonywanie oceny przez pryzmat tego kryterium w odniesieniu do późniejszej sytuacji. Niekiedy ocenienie korzyści gospodarczej uzyskanej w wyniku udzielenia pomocy publicznej jest utrudnione lub nawet niemożliwe z powodu braku porównywalnych warunków rynkowych, w których działają prywatni inwestorzy. W takim wypadku zgodnie z zaleceniami Trybunału Sprawiedliwości normalne warunki rynkowe należy oceniać w odniesieniu do elementów obiektywnych i możliwych do sprawdzenia²⁹. Odnośnie do wytycznych odnoszących się do działania państwa w porównaniu

²⁶ A. Wróbel (red.), dz. cyt., s. 445.

²⁷ Z. Szażyk, A. Szafranski, dz. cyt., s. 262.

²⁸ Zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 16 maja 2002 roku w sprawie C-482/99 Francja przeciwko Komisji (Stardust), ECLI:EU: C:2002:294.

²⁹ A. Wróbel (red.), dz. cyt., s. 434.

z zachowaniem prywatnego inwestora, nie muszą one być zestawiane z podmiotem szukającym okazji do osiągnięcia krótkoterminowego zysku z zainwestowanego kapitału. W danych wypadkach takie porównanie powinno być dokonywane z perspektywy zysków możliwych do osiągnięcia w dłuższym okresie czasu, realizującym cele polityki strukturalnej, globalnej bądź sektorowej³⁰.

Podsumowanie

Nie ulega wątpliwości, iż kluby sportowe traktowane są jak przedsiębiorcy w świetle prawa gospodarczego UE. Podmioty te prowadzą działalność gospodarczą w formie sprzedaży pamiątek sportowych, biletów, transfery zawodników, pozyskują również środki z tytułu sprzedaży praw do transmisji telewizyjnych. Zgodzić należy się również z Komisją, iż ich działalność może wpływać na konkurencję oraz wymianę handlową pomiędzy państwami członkowskimi. Kluby, nawet te drugoligowe, rywalizują o udział w europejskich pucharach poprzez udział w rozgrywkach ligowych oraz krajowym pucharze, a także o pozyskiwanie sponsorów. Analiza pomocy publicznej w obszarze sportu pozwala na wskazanie istotnego problemu, jakim niewątpliwie jest zakwalifikowanie wsparcia udzielanego przez spółki z udziałem Skarbu Państwa jako pomoc publiczna. Zgodzić należy się, iż stosunki między państwem a przedsiębiorstwami publicznymi są z reguły bliskie w związku z czym istnieje realne zagrożenie przyznania pomocy państwa za pośrednictwem takich przedsiębiorstw w sposób nieprzejrzysty, z naruszeniem zasad pomocy państwa ustanowionych w TFUE³¹. Nie przez przypadek wykrycie takiej pomocy jest trudnym zadaniem. Niewątpliwie państwo może oddziaływać na spółkę, w której posiada udziały. Zebrane dane pokazują, iż skala wsparcia udzielanego przez spółki z udziałem Skarbu Państwa jest bardzo duża. Jak wskazano w 2012 roku w ramach sponsoringu sportowego przekazana została kwota ponad 300 000 000 zł. Skala zjawiska z roku na rok wzrasta w związku z ciągłą komercjalizacją sportu. Należy zastanowić się dlaczego spółki odmawiają udostępnienia informacji publicznej w zakresie przekazywanych przez nie środków klubom sportowym w ramach sponsoringu. Informacje te bez wątpienia powinny być jawne, gdyż takie wsparcie stanowić może niedozwoloną pomoc publiczną. Bardzo istotny jest w tym przypadku test prywatnego inwestora, który podczas analizy konkretnej sytuacji mógłby wskazać odpowiedź na pytanie, czy w takim sam sposób zachowałby się racjonalny podmiot działający na rynku. Ważne jest to, aby transakcje te przeprowadzane były na warunkach rynkowych. Wydaje się oczywiste, iż pomoc przyznawana przez spółki z udziałem Skarbu Państwa może zostać zakwalifikowana jako pomoc państwa niezgodna z rynkiem wewnętrznym. Dziwić może fakt pewności wskazanych spół-

³⁰ Tamże.

³¹ Zob. Wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 16 maja 2002 r. w sprawie C-482/99 Francja przeciwko Komisji (Stardust), ECLI:EU: C:2002:294.

ek, iż w zakresie umów sponsoringowych na pewno nie zachodzą przesłanki udzielenia pomocy publicznej. Jak wskazano podmioty te w mniejszym, lub większym stopniu są uzależnione od władzy państwowej, która ma bezpośrednie przełożenie na ich działalność. Wydaje się, iż widoczna jest potrzeba zgłębienia wskazanej problematyki oraz dokładnego zbadania zjawiska udzielania wsparcia przez spółki z udziałem Skarbu Państwa.

Słowa kluczowe:

pomoc publiczna,
kluby sportowe,
spółki z udziałem Skarbu Państwa,
sponsoring.

Keywords:

State aid,
sport clubs,
companies with equity of State Treasury,
sponsorship.

Sponsorship of sports clubs by companies with equity of State Treasury as a State aid

The article pertains to the sponsorship of sports clubs by companies with equity of State Treasury in terms of compliance with State aid provisions. It contains an analysis of European judgments which consider the subject matter of State aid. The authors also refer to data related to Polish companies. The conclusion points out that there is no doubt that aid given by companies with equity of State Treasury may be regarded as incompatible with the internal market of the European Union.